

A tiszta tudat vonzásában

AKIRAM (Schwarcz Mária), Bánsághi Tibor Vince, Bánsághi Márk Bálint kiállítása elé

Dán Kulturális Intézet, 2008. szeptember 10

A védikus kultúra ősi, univerzális kultúra, a *védikus művészet alapelvei* szintén az ősi tudás-látás őrzői. Az univerzális szellemi tér egyik mai új paradigmája, hogy az univerzális védikus kultúra tanulható Európában is. Csodálatos, hogy *Dániában* az egyik - a rørvigi - népfőiskola tiszta szívvel nyitott az egyetemes kultúrára és a teremtés tizenhét alapelveinek művészeti konzekvenciáit tanítja. Számomra egyébként is évtizedek óta szellemi és erkölcsi példát jelentenek a *dán népfőiskolák*, amelyek Magyarországon másodszor is - a nyolcvanas évek elején - indíttatást adtak az új népfőiskolák szervezéséhez. Ráadásként Dánia sokszor védikus hangulatú tájai – ez átélhető Bánsághi Márk Bálint fotóin – további impulzusokat adnak művészi alkotások teremtéséhez.

Ha a három kiállító belső tapasztalatokkal rendelkezik a védikus művészetről, akkor engedtesék meg nekem is, hogy *védikus szellemben* igyekezzem megnyitni a kiállítást.

A védikus tudat és tapasztalat szerint minden ember számára lehetséges, hogy a normál tudat-tapasztalatok (éber tudat, alvás, mélyálmom) mellett *magasabb tudatállapotokat* is elérjen. Az euroatlanti tudomány is egyre inkább elfogadja és megérti, hogy a magasabb tudatállapotok lépcsői - sorrendben – a tiszta tudat, a kozmikus tudat, isteni tudat és az egység tudat. Az átlépés vagy átugrás: a normál éber tudat és a tiszta tudat között lehetséges. Ez a küszöb. Ez a híd. Ez a lemerülés. Ez az átjáró zaj és csend között. Ez a váltás: szenvedés és boldogság között. Ez a hazatalálás első stációja. Ez a csoda és a realitás. Ez minden ember *végső reménye*.

A magasabb tudatállapot fontosságának megértéséhez tudni kell, hogy szemben a hagyományos európai pszichológiai gondolkodással a védikus emberismeretből kiindulva *két ÉN-ről* beszélhetünk. Az egyik Én, amelyről nálunk is sokat értekeznek, az ember külső-belső személyisége. Ez az, ami az emberről kívülről látható, ez az, amivel a mindennapi életben „evezünk”, ez az, aminek fejlesztésével intézményesen foglalkozunk. Van azonban egy másik Én, amelyet olykor – talán helytelenül – léleknek fordítunk, s amelyet a védák szanszkritül *átmának*, magyarul *Önvalónak* neveznek. Ne higgyük azonban azt, hogy az Önvalót Európa nem ismeri, hiszen ez az, amit régóta isteni Én-nek, vagy akár a Szentlélek „lakhelyének” hívunk. Ha minden emberben az Önvaló ott van, akkor nem árulunk el titkot, ha azt mondjuk, hogy csak azok képesek – függetlenül attól, hogy vallásosak-e vagy nem – jelentős alkotásokra, akik lemerülnek és otthonra lelnek ebben a *transzcendens dimenzióban*, s ennek a *különböző magasabb tudatállapotaiban*.

Megkockáztatom azt a feltételezést, hogy minden művész teljesítménye alapvetően *függ attól*, hogy az éber tudatban, a tiszta tudatban, a kozmikus tudatban, az isteni tudatban vagy az egység tudatban van-e. Nem feladatunk most művészettörténeti elemzést tartani, de számomra nyilvánvaló, hogy a legjelentősebb magyar művészek – például *Csontváry Kosztka Tivadar* – a tiszta tudatnál is magasabb tudatállapotban alkotott. Íme, az egyik nyilatkozata: „Én, Kosztka Tivadar, ki a világ megújulásáért ifjúságomról lemondottam, amikor a láthatatlan Szellem meghívását elfogadtam, akkor már rendes polgári foglalkozásban, kényelem- és bőségben volt részem. ... Párisnak tartva 1907-ben milliókkal szemben álltam egyedül az isteni gondviselés eredményével, s az egész világ hiúságát pocskéká zúztam; egy napon Párist kapitulációra bírtam, s a világot túlszárnyaltam, de tíz millió embert el nem pusztítottam, csupán kijózanítottam őket; a dolgokból reklámot nem csináltam, mert a kufárok sajtójával nem törődtem, hanem elvonultam a Libanon tetejére, s ott cédrusokat festettem.”

Nos, a most kiállító három művész nem Libanonba vonult el, nem cédrusokat festett, hanem Dánia szeretetét élvezve elindult *a tiszta tudat felfedezésére*, vagy folytatta azt az utat,

amely a magasabb tudatállapotokba vezet. A választható út mindig ugyanaz, de az úton mind a hárman szükségképpen máshol tartanak. Tudatállapotban, s a tudatállapotból – és a művészi felkészülésből - fakadó művészi teremtésben is. A kiállítás témája ezért úgy is megjelölhető, hogy *út a tiszta tudatba és út a tiszta tudatból vissza*, hogy a tiszta tudatban élve jelenítsük meg önmagunkat a relatív, mindennapi világban. A kiállítás központi képe: *A megvilágosodás természetrajza* című AKIRAM-kép, amelyen megfigyelhetjük, és amelyről kicsit meditálva átélhetjük, hogy a tiszta tudat egységéből, csendjéből, harmóniájából *felé* „haladva” úgy érünk fel való világ szintjére, hogy a megvilágosodásnak köszönhetően csupa „igazgyöngyöt” mutatunk fel magunkból.

Bánsághi Tibor Vince képei jól, tisztán reprezentálják az út első felét: a *fentről való leereszkedést*, a szenvedéstől való szabadulás köreit, az értelmetlen keringéstől – a csend és az aktivitás elválasztásával – a tiszta tudatba való eljutást. Végül látható a beteljesedés ígérését jelentő *Megérkezés vagy visszatérés* című kép, amelyen a hiábavalóság, az értelmetlenség útpályája már csak két halovány vonal. Bánsághi Márk Bálint művei közül az általuk készített kisfilmet és ennek kiragadható kockáit emelem ki. A felkelő nap nyaldosta hullámok, hol lassabb, hol gyorsabb mozgással közelednek a nézők felé, vagy éppen a vetítési felület közepe felé, egymásba futva. Az egyik pillanatban fodros kis részecskéket látunk, a másikban hatalmas, méltóságteljes formákat. Ha hirtelen megállítanánk a filmet, szemlélhetnénk azt is, hogy Önvaló vagy az örökkévalóság vízióit megjelenítő egy-egy „filmkocka-festmény” mennyire rímel Bánsághi Tibor Vince képeire.

AKIRAM Schwarcz Mária képeinek sorozata ott kezdődik, ahol Bánsághi Tibor Vince képei befejeződnek: *lent vagyunk* a tiszta tudatban, ahol fizikailag, lelkileg és tudatilag újjászületünk, s *innen „felemelkedve”* a természeti, az emberi és a lelki világ másnak látszik, és másmilyennek is tapasztaljuk. Képzletben „fejest ugorhatunk” a boldogságfürtök közé, transzponálhatjuk magunkat a *Mennyei látomásba*, vagy integrálhatjuk lelkünket-tudatunkat az *Egységtudat megnyilvánulásába*.

Ha hazatérünk a kiállításról, fel-felidézhetjük majd magunknak a két *Boldogság-szutra* képet. Hamvas Béla írta, hogy a védikus szutra: „Szógyökökből álló titkosírásnak is nevezhető. Az összefüggést az olvasónak kell megtalálnia.” „Tömörségben, súlyban, komolyságban és erőben a szutránál többet írott nyelv adni nem tud. A szutra végső titka pedig az, hogy amit nyújt, az nem fogalom és nem kép, tehát sem az értelmi tudáshoz, sem a mítoszhoz semmi köze sincs. A szutra elemi metafizikai érintés, amely felébreszt.”

A jó képek is lehetnek hasonlóak a szutrához, annak ellenére, hogy a szutra nem lehet pusztán gondolat, vagy kép. A művészi kép azonban attól válhat szutrává, ha a képnél már több, és *metafizikai érintést* nyújt. És az érintéssel *felébreszt* vagy *megvilágosít*. A fotó, grafika, vagy festmény egyébként is attól válik műalkotássá, hogy *transzcendens vizuális jel* lesz, amely a néző számára metafizikai-spirituális érintést nyújt. Ezen a kiállításon minden néző találhat olyan képet, amely vizuális jelként metafizikai érintéssel azonos, s a magasabb tudatállapotokba való *gyönyörűséges bepillantást* tesz lehetővé.

Varga Csaba
www.vargacsaba.hu